

Vesting Naarden

Gebiedsbeschrijving

In de noordwesthoek van het Gooi nabij de kust van de voormalige Zuiderzee ligt het door vestingwallen en dubbele vestinggracht omgeven beschermde stadsgezicht Naarden. Het stratenpatroon van de vesting wordt gekenmerkt door een strakke planmatige opzet. Deze bestaat uit op regelmatige afstand van elkaar lopende hoofd- en achterstraten, waarbij de Marktstraat de enige dwars as over de volle breedte van het stadsplan is en de kern in tweeën deelt. Aan de buitenzijde van dit patroon bevinden zich de stadsrandstraten. De vesting kenmerkt zich door een besloten karakter. De bebouwing bestaat merendeels uit woningen, is aaneengesloten en staat in de voorgevelrooilijn. Gebouwen zijn pandsgewijs gebouwd, individueel en afwisselend. Ze staan met de vaak representatieve top- of langsgevel naar de weg. Daarnaast komen binnen de vesting een aantal rijtjes voor met identieke woningen.

De panden in de vesting zijn in het algemeen klassiek opgebouwd. De panden langs de hoofdstraten en stadsrandstraten hebben veelal een opbouw van twee lagen met kap. De bouwmassa's van de panden aan de achterstraten is overwegend één bouwlaag met kap. De kapvormen zijn afwisselend. De dakhelling is bij de meeste panden steil en bedraagt meer dan 45°. Bij smalle panden is de nokrichting in het algemeen haaks op de voorgevel. Gevels zijn veelal geleed door horizontaal gelijkende ramen en een duidelijke daklijst of goot. Het bovendeel van de gevels is in principe symmetrisch van opbouw terwijl de onderbouw vanwege de deur of etalage a-symmetrisch van opzet is. De ramen zijn staand en blijven op enige afstand van de hoeken van het pand. Aan- en uitbouwen aan de voorzijde komen zelden voor. Veel panden hebben een plint. Dakkappen zijn bescheiden van maat en staan meestal onderaan het dakvlak op enige afstand van de hoeken van het dak. De panden zijn op enkele uitzonderingen na in klassieke bouwstijl uitgevoerd en hebben een zorgvuldige en soms rijke architectonische uitwerking. Kleine elementen zoals lijsten en gootklossen zijn fijn gedetailleerd. Gevels hebben siermetselwerkverbanden. Het materiaal- en kleurgebruik is traditioneel. Gevels zijn gemetseld in zandkleurige of rode baksteen danwel gepleisterd of geschilderd in een lichte kleur. De hellende daken zijn in het algemeen gedekt met rode en soms blauwe oud-hollandse dakpannen. De kozijnen zijn voornamelijk van hout en hebben een traditioneel Hollandse profilering. Het houtwerk is geschilderd in traditionele kleuren als wittinten en Naardens groen.

Bijzonder zijn de vestingwerken, bestaande uit de bemuurde hoofdwal rond de stadskern met de bastions, binnenvestinggracht, aardwerken van de enveloppe en buitenvestinggracht en het voormalige fort Ronduit. Andere bijzondere elementen zijn de kerken, het stadhuis, de Utrechtse poort en kazernes

Waardebepaling en ontwikkeling

De vesting van Naarden, met de afwisselende panden in een heldere structuur en bijzondere vestingwerken, is cultuurhistorisch zeer waardevol. De waarde van de vesting ligt in de historische gegroeide en goed behouden samenhang tussen structuur en bebouwing. Wijzigingen moeten goed worden ingepast in de historische structuur en architectuur.

Bijzonder welstandsniveau

De cultuurhistorisch zeer waardevolle vesting van Naarden is een gebied met een bijzonder welstandsniveau. Het beleid is gericht op behoud, herstel en bescherming van de beschreven historische waarden. Bij de welstandsbeoordeling wordt gelet op het historisch karakter, individualiteit en kleinschaligheid.

Gebied 4

Vesting Naarden

Welstandscriteria

Bouwplannen worden in samenhang met de beschrijving en uitgangspunten getoetst aan de volgende criteria:

Ligging

- per erf of kavel is er niet meer dan één hoofdmassa
- gebouwen zijn gericht op de belangrijkste weg
- de voorgevel van de hoofdgebouwen staat in de voorgevelrooilijn
- de nokrichting is afwisselend, haaks op of evenwijdig aan de weg
- in oriëntatie, ritme en ontsluiting aanpassen aan belendingen
- bijgebouw staat achter de hoofdmassa of maakt deel uit van de straatwand

Massa

- gebouwen zijn individueel en afwisselend, herhaling is de leidraad bij rijen
- gebouwen aan de hoofdstraten en stadsrandstraten bestaan uit een onderbouw van twee lagen met een kap
- gebouwen aan de achterstraten bestaan uit een onderbouw van één tot anderhalve laag met afwisselende kappen met een helling van meer dan 45 graden
- goothoogten en gevelbeëindigingen verschillen
- geen dichte gevels, bergingen of aanbouwen aan de straat
- op- en aanbouwen zijn beperkt van maat, ondergeschikt en vormgegeven als toegevoegd element of opgenomen in de hoofdmassa

Architectonische uitwerking

- de detaillering is zorgvuldig en een interpretatie van of een reactie op de bestaande historische ornamentiek
- de voorgevel is representatief en heeft staande ramen
- gevels hebben een duidelijke horizontale en verticale geleding
- de gevel van de bovenbouw heeft een symmetrische opzet
- hoeken van gebouwen metselen met penanten van tenminste 0,30 m breed
- dakkapellen, kroonlijsten en dergelijke vormgeven als zelfstandig element
- wijzigingen en toevoegingen in stijl, maat en schaal zorgvuldig afstemmen op het hoofdvolume
- traditioneel Hollandse houten kozijn en profilering vormen het uitgangspunt
- voegtype en breedte bij bestaande panden handhaven of terugbrengen naar historisch gewenste situatie

Materiaal en kleur

- het materiaal- en kleurgebruik is traditioneel
- gevels zijn bij voorkeur in hoofdzaak van rode, bruine of zandkleurige baksteen, houten delen of zijn geschilderd of gepleisterd in lichte tint
- geen nieuwe gepleisterde of geschilderde gevels
- hellende daken dekken met rode en soms blauwe oudhollandse dakpannen
- kozijnen, deuren en dakkapellen uitvoeren in hout
- het kleurgebruik is terughoudend en wijkt niet sterk af van belendingen
- houtwerk schilderen: grote vlakken als deuren en luiken in Naardens groen en kleinere elementen in traditionele contrasterende lichte tinten zoals wit tinten

Aanvullend beleid

De uitgangspunten uit beeldkwaliteitsvisie Vesting en Sandtmannlaan (2004) zijn aanvullend van toepassing bij de beoordeling van bouwplannen.

Gebied 4

